

W dniach 26-30.09.2010 odbyła się trzecia wizyta w ramach projektu partnerskiego pn. **„Narzędzia wspierające osoby wykluczone społecznie”** realizowanego w ramach Programu Leonardo da Vinci. Rolę Instytucji Goszczącej pełnił Wojewódzki Urząd Pracy w Katowicach. Pozostałymi uczestnikami byli przedstawiciele: Centrum Szkoleniowego NELE z Grecji oraz Rady Okręgu Østfold z Norwegii.

Tematem przewodnim wizyty była współpraca WUP w Katowicach z instytucjami pomocowymi, działającymi na rzecz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. Delegacja spotkała się z przedstawicielami: Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach, Centrum Integracji Społecznej, Ochotniczego Hufca Pracy, Agencji Rozwoju Lokalnego w Jaworznie, Powiatowego Urzędu Pracy w Rudzie Śląskiej, Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Rudzie Śląskiej, a także Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego i Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Katowicach.

Spotkanie otwierające wizytę odbyło się w siedzibie WUP Katowice. W ramach grupy partnerskiej dokonano podsumowania dotychczas zdobytej wiedzy oraz omówiono najistotniejsze kwestie z ostatniej wizyty projektowej w Norwegii. Partnerzy przedstawili propozycje treści i kształtu broszury podsumowującej realizację projektu.

W dalszej części zaprezentowane zostały podstawowe dane statystyczne charakteryzujące regionalny rynek pracy ze szczególnym uwzględnieniem sytuacji osób zagrożonych zjawiskiem wykluczenia społecznego (Obserwatorium Rynku Pracy WUP w Katowicach). Kategoria osób zagrożonych wykluczeniem społecznym obejmuje długotrwale bezrobotnych (w szczególności z niskimi kwalifikacjami oraz osoby powyżej 50 roku życia), młode osoby bezrobotne (szczególnie bez kwalifikacji), rodziny o niskich dochodach (z uwzględnieniem osób samotnie wychowujących dzieci oraz rodziny bez stałego źródła utrzymania), osoby niepełnosprawne. W województwie śląskim zarejestrowano 168 747 bezrobotnych (stan na 31.08.2010). Stopa bezrobocia na tym obszarze wyniosła 9,2%, przy wskaźniku ogólnopolskim – 11,3% (stan na 31.08.2010). W końcu sierpnia 2010r. długotrwale bezrobotni stanowili 37,3% ogółu zarejestrowanych (62,9 tys.). Wśród osób z omawianej kategorii kobiety stanowią 58,8%. Większość zarejestrowanych bezrobotnych to osoby między 25 a 49 rokiem życia (100 342 osób, stan na 30.06.2010), stanowiące 58% ogółu bezrobotnych. Drugą najliczniejszą kategorię stanowią osoby powyżej 50 roku życia (38 490 osób, stan na 30.06.2010). Osoby poniżej 25 lat to grupa stanowiąca 19,7% zarejestrowanych (34 070 osób). W zbiorowości bezrobotnych w wieku powyżej 50 lat, 34,2% to trwale bezrobotni (stan

30.06.2010). Na koniec sierpnia 2010r. zarejestrowano 10 414 osób niepełnosprawnych, co stanowi 6,17% ogółu bezrobotnych. Dominującą kategorią w tej grupie stanowią osoby w wieku od 45 do 54 lat (39,1%; stan 30.06.2010). Biorąc pod uwagę bezrobotnych w szczególnej sytuacji na rynku pracy, najliczniejszą grupę tworzą bezrobotni bez wykształcenia średniego (55,3% wśród zarejestrowanych, stan na 31.08.2010), osoby bez doświadczenia zawodowego (26,7% zarejestrowanych), kobiety które po urodzeniu dziecka nie podjęły zatrudnienia (17,4% wśród ogółu bezrobotnych kobiet) oraz samotnie wychowujący co najmniej jedno dziecko do 18 roku życia (8,7% zarejestrowanych).

Jednym ze źródeł finansowania działań na rzecz osób zagrożonych wykluczeniem są środki Europejskiego Funduszu Społecznego przeznaczone na realizację projektów na rzecz integracji społeczno-zawodowej w ramach Priorytetu VII Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki - Promocja Integracji Społecznej. Wydział Europejskiego Funduszu Społecznego Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego pełni funkcję Instytucji Pośredniczącej dla Priorytetu VII w Województwie Śląskim. Przedstawiciel Urzędu zaprezentował delegacji specyfikę tych projektów. W ramach Priorytetu VII realizowane są projekty systemowe oraz konkursowe. Część systemowa obejmuje: Działanie 7.1 Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji, Poddziałanie 7.1.1 Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji przez ośrodki pomocy społecznej, Poddziałanie 7.1.2 Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji przez powiatowe centra pomocy rodzinie, Poddziałanie 7.1.3 Podnoszenie kwalifikacji kadr pomocy i integracji społecznej. Projekty realizowane w ramach Poddziałania 7.1.1 oraz 7.1.2 wspierają osoby spełniające łącznie trzy warunki: są korzystającymi ze świadczeń pomocy społecznej, w wieku aktywności zawodowej (15-64 lata), są osobami niezatrudnionymi/zatrudnionymi zagrożonymi wykluczeniem społecznym z co najmniej jednego powodu spośród wskazanych w art. 7 ustawy z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2004r. Nr 64 poz. 593 z późn. zm.). Do części konkursowej należy: Działanie 7.2 Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i wzmocnienie sektora ekonomii społecznej, Poddziałanie 7.2.1 Aktywizacja zawodowa i społeczna osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, Poddziałanie 7.2.2 Wsparcie ekonomii społecznej oraz Działanie 7.3 Inicjatywy lokalne na rzecz aktywnej integracji). Grupę odbiorców wsparcia w ramach Poddziałania 7.2.1 stanowią osoby niezatrudnione, zagrożone wykluczeniem społecznym z co najmniej jednego powodu spośród wskazanych w art. 7 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2004 r. Nr 64 poz. 593 z późn. zm.), m.in.: osoby bezrobotne, bezdomne, niepełnosprawne, powracające na rynek pracy po przerwach związanych z macierzyństwem, opuszczające zakłady karne, opuszczające placówki opiekuńczo – wychowawcze. Ponadto, w wybranych typach projektów grupę docelową stanowią: otoczenie osób wykluczonych społecznie, instytucje pomocy i integracji społecznej i ich pracownicy lub wolontariusze. W ramach projektów na rzecz integracji społeczno – zawodowej w Poddziałaniu 7.2.1 możliwe są m.in. następujące typy

operacji: kursy i szkolenia umożliwiające nabycie, podniesienie lub zmianę kwalifikacji i kompetencji zawodowych, poradnictwo psychologiczne, psychospołeczne lub zawodowe, prowadzące do integracji społecznej i zawodowej, rozwój usług społecznych przezwyciężających indywidualne bariery w integracji społecznej, w tym w powrocie na rynek pracy, rozwijanie umiejętności i kompetencji społecznych, niezbędnych na rynku pracy.

Uzupełnieniem dla przedstawionej charakterystyki projektów na rzecz integracji społeczno-zawodowej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym była prezentacja projektu pn. „Kompetencje na miarę potrzeb” realizowanego przez Wojewódzki Urząd Pracy w Katowicach w ramach Poddziałania 7.2.1 PO KL. Zasadniczym celem przedsięwzięcia jest utrzymanie 200 osób pracujących w wieku 50+ na śląskim rynku pracy poprzez podniesienie i udoskonalenie kwalifikacji zawodowych pozwalających na trwałe wzmocnienie ich pozycji w pracy. Realizacja projektu przyczyni się do ograniczenia wykluczenia społecznego wynikającego z gorszej pozycji na rynku pracy oraz utraty pracy związanej z niedostosowaniem kwalifikacji do potrzeb pracodawców. Projekt przewiduje wsparcie w postaci: doradztwa indywidualnego (jobcoaching), szkolenia z zakresu języka angielskiego (certyfikat TELC), szkoleń komputerowych (ECDL, ECDL e-Citizen, ECDL Advanced), szkoleń interpersonalnych i zawodowych oraz warsztatów cywilizacyjnych. W czasie rekrutacji do projektu zgłosiły się 244 osoby, zrekrutowano 200 osób, w tym 147 kobiet oraz 53 mężczyzn.

Ostatnim punktem spotkania otwierającego wizytę była prezentacja Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach, która przybliżyła delegacji charakterystykę i zasady funkcjonowania systemu pomocy społecznej w Polsce, działalność statutową oraz zadania na rzecz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. Ośrodek jest samodzielną jednostką samorządową powołaną dla realizacji zadań pomocy społecznej. Pomoc społeczna jest rozumiana jako kompleksowa strategia działań, które umożliwiają przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych tym, którzy nie są w stanie ich sami pokonać, wykorzystując własne uprawnienia i zasoby. Art. 7 ustawy z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2004 r. Nr 64 poz. 593 z późn. zm.) wskazuje na powody udzielania pomocy: ubóstwo, sieroctwo, bezdomność, bezrobocie, niepełnosprawność, długotrwała/ciężka choroba, przemoc w rodzinie, potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, brak umiejętności w przystosowaniu do życia młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo-wychowawcze, trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy, trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego, alkoholizmu lub narkomanii, zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej, klęski żywiołowej i ekologicznej. Pomoc społeczna polega na: świadczeniu pracy socjalnej, analizie i ocenie zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia z pomocy społecznej, realizacji zadań wynikających z rozeznaczonych potrzeb społecznych, rozwijaniu nowych form pomocy społecznej i samopomocy w ramach

zidentyfikowanych potrzeb, przyznawaniu i wypłacaniu świadczeń, prowadzeniu i rozwoju niezbędnej infrastruktury socjalnej. Do najistotniejszych zadań realizowanych przez pracowników Ośrodka należy: poradnictwo prawne, psychologiczne, pedagogiczne, zawodowe, socjalne, konsultacje w sprawach dotyczących kryzysu, przemocy, uzależnień, pomoc materialna oraz praca socjalna skierowana na: rodzinę, grupę, środowisko lokalne.

W trakcie kolejnego dnia wizyty delegacja odwiedziła Centrum Integracji Społecznej w Jaworznie, działające w ramach Stowarzyszenia REDA. CIS realizuje zadania z obszaru aktywizacji społeczno-zawodowej osób długotrwale bezrobotnych. Celem reintegracji społecznej jest odbudowanie i podtrzymanie umiejętności uczestniczenia w życiu społeczności lokalnej i pełnienia ról społecznych w miejscu pracy, zamieszkania lub pobytu. Z kolei reintegracja zawodowa dąży do odbudowania i podtrzymania u osoby uczestniczącej w zajęciach zdolności do samodzielnego świadczenia pracy na rynku pracy. Uczestnikami Centrum są także: osoby niepełnosprawne, osoby bezdomne realizujące indywidualny program wychodzenia z bezdomności, osoby uzależnione od alkoholu lub narkotyków (po zakończeniu terapii), osoby zwalniane z zakładów karnych, mające trudności w integracji ze środowiskiem lokalnym, osoby chore psychicznie w rozumieniu przepisów o ochronie zdrowia psychicznego. Uczestnicy Centrum biorą udział w zajęciach z warsztatów: rękodzieła artystycznego, krawieckiego, ogrodniczego, gastronomicznego, stolarskiego, budowlanego. W trakcie wizyty delegacja uczestniczyła w warsztacie gastronomicznym, krawieckim oraz rękodzieła artystycznego. Centrum dąży do następujących rezultatów wśród odbiorców wsparcia: odbudowanie i podtrzymanie zdolności do samodzielnego świadczenia pracy na otwartym rynku, ukształtowanie i podnoszenie umiejętności zawodowych, przekazanie umiejętności planowania i zaspokajania własnych potrzeb, przekazywanie umiejętności racjonalnego gospodarowania posiadanymi środkami, odbudowanie i podtrzymanie umiejętności uczestniczenia w społeczności lokalnej i pełnienia ról społecznych w miejscu pracy i zamieszkania.

Kolejną wizytowaną instytucją był Środowiskowy Hufiec Pracy w Jaworznie, będący jednostką organizacyjną Ochotniczego Hufca Pracy. OHP wykonuje zadania na rzecz młodzieży powyżej 15 roku życia i bezrobotnych do 25 roku życia w zakresie zatrudnienia oraz przeciwdziałania marginalizacji i wykluczeniu społecznemu młodzieży, a także zadania w zakresie jej kształcenia i wychowania. Środowiskowy Hufiec Pracy w Jaworznie skupia młodzież żeńską i męską w przedziale wiekowym 15-18 lat z terenu miasta Jaworzna i okolic, która nie ukończyła nauki z zakresu gimnazjum i szkoły zawodowej oraz posiada trudności w przystosowaniu do życia w społeczeństwie. Podejmowane działania służą dotarciu do jak najliczniejszej grupy młodzieży ze środowisk zagrożonych w celu zapewnienia warunków do nauki i pracy oraz objęcia kompleksową opieką wychowawczą. Środowiskowy Hufiec Pracy stwarza możliwości uzupełnienia wykształcenia, zdobycia zawodu i pracy oraz podejmuje działania wychowawcze, profilaktyczne

i resocjalizacyjne młodzieży zagrożonej i niedostosowanej społecznie. Hufiec dysponuje własną bazą szkoleniową i świetlicową, prowadzi działalność kulturalno-artystyczną, sportowo-rekreacyjną i turystyczną dla młodzieży. Przy Hufcu działa Gimnazjum dla Dorosłych z przyuczeniem do pracy w zawodach: kelner, monter izolacji sanitarnych, murarz, mechanik samochodowy, fryzjer, tapicer, cukiernik, lakiernik, blacharz, kucharz małej gastronomii, piekarz, sprzedawca. Młodzież ma również możliwość zdobycia wykształcenia w Zasadniczej Szkole Zawodowej dla Dorosłych w klasach o kierunku sprzedawca. W Hufcu działają również kółka zainteresowań: plastyczne, fotograficzne, redakcyjne, wokalne, taneczne, małe formy sceniczne, a także hufcowy klub sportowy z sekcjami: piłki nożnej, piłki siatkowej, koszykówki, tenisa stołowego, lekkoatletyczną i kulturystyczną. W czasie wizyty delegacja spotkała się również z doradcami zawodowymi pracującymi w Mobilnym Centrum Informacji Zawodowej. Mobilne Centra Informacji Zawodowej to utworzona przez Ochotnicze Hufce Pracy ogólnopolska sieć 49 nowoczesnych centrów informacji i poradnictwa zawodowego dla młodzieży. W ramach Centrum, specjalnie oznakowany minibus wyposażony w sprzęt multimedialny dociera do młodzieży, zapewniając informację o zawodach, możliwościach kształcenia, rynku pracy. Doradcy udzielają porad indywidualnych, prowadzą zajęcia grupowe, treningi i warsztaty umiejętności osobistych. Uczestnicy wizytowali także Agencję Rozwoju Lokalnego w Jaworznie, gdzie poznali m.in. projekty realizowane ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego na rzecz realizacji przedsięwzięć ograniczających obszary wykluczenia społecznego w regionie. Działalność Agencji w zakresie reintegracji społeczno-zawodowej polega na stwarzaniu szans dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym poprzez realizację działań dostosowujących do funkcjonowania w zmieniających się warunkach społeczno-ekonomicznych oraz przygotowujących do zmiany kwalifikacji zawodowych osób zagrożonych utratą zatrudnienia. Celem projektu pn. „Lepsze kwalifikacje kluczem otwierającym rynek pracy dla osób niepełnosprawnych” jest wsparcie szkoleniowe i doradcze 60 osób niepełnosprawnych zamieszkujących miasto Jaworzno. Projekt zakłada wsparcie w postaci kursów zawodowych (np. gastronomiczny, florystyka, obsługa maszyn biurowych, pakowacz, ogrodnik) , kursów językowych i komputerowych, warsztatów aktywnego poszukiwania pracy, a także doradztwo psychologiczne i zawodowe. Realizacja projektu przyczyni się przede wszystkim do readaptacji zawodowej i społecznej uczestników oraz nabycia/uzupełnienia/podwyższenia ich umiejętności zawodowych i społecznych. Projekt jest realizowany w ramach Poddziałania 7.2.1. PO KL. Z kolei projekt „ Jestem tego warta - Wspieranie aktywności zawodowej kobiet" zakłada objęcie wsparciem 80 bezrobotnych kobiet z obszaru woj. śląskiego. Zaplanowano wsparcie w postaci: grupowych warsztatów psychologiczno-doradczych oraz z zakresu autoprezentacji, grupowych warsztatów z zakresu aktywnego poszukiwania pracy. Ponadto, projekt przewiduje szkolenia zawodowe (m.in. fryzjer, wizażysta, kosmetyczka, stylizacja paznokci) oraz indywidualne spotkania z job coachem. Projekt jest realizowany w ramach Poddziałania 6.1.1 PO KL.

W czasie wizyty projektowej delegacja złożyła wizytę w Powiatowym Urzędzie Pracy w Rudzie Śląskiej celem poznania usług i instrumentów rynku pracy świadczonych na rzecz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. Do osób zagrożonych zjawiskiem wykluczenia społecznego należą przede wszystkim osoby bezrobotne będące w szczególnej sytuacji na rynku pracy, czyli: do 25 roku życia, długotrwale bezrobotni, powyżej 50 roku życia, bez kwalifikacji zawodowych, bez doświadczenia zawodowego, bez wykształcenia średniego, bezrobotni niepełnosprawni, kobiety które po urodzeniu dziecka nie podjęły zatrudnienia, samotnie wychowujący co najmniej jedno dziecko do 18 roku życia, a także bezrobotni którzy po odbyciu kary pozbawienia wolności nie podjęli zatrudnienia. Aktywizacja zawodowa bezrobotnych polega na świadczeniu usług rynku pracy w ramach: pośrednictwa pracy, szkoleń, pomocy w aktywnym poszukiwaniu pracy, poradnictwa i informacji zawodowej. W realizacji działań na rzecz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym powiatowy urząd pracy korzysta z instrumentów rynku pracy, które wspierają usługi rynku pracy (m.in.: staż zawodowy, przygotowanie zawodowe dorosłych, prace interwencyjne, roboty publiczne, dodatek aktywizacyjny, dotacja na podjęcie działalności gospodarczej). W powiatowym urzędzie pracy następuje rejestracja osoby bezrobotnej, a także wypłata zasiłków dla osób bezrobotnych. Urząd realizuje także szereg projektów na rzecz osób zagrożonych wykluczeniem, finansowanych zarówno ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego (np. „A po burzy... - naprzeciw nowym trendom”, „Pilotażowy Program – STOP wykluczeniu społecznemu”), jak Funduszu Pracy (np. „Świadoma kobieta na rynku pracy”). W spotkaniu udział wzięli przedstawiciele Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Rudzie Śląskiej, którzy przedstawili uczestnikom programy realizowane na rzecz osób zagrożonych wykluczeniem powstałe jako efekt współpracy Ośrodka z innymi miejskimi jednostkami organizacyjnymi, m.in. z: Powiatowym Urzędem Pracy, Urzędem Miasta (Wydział Spraw Lokalowych), Miejskim Przedsiębiorstwem Gospodarki Mieszkaniowej. Lokalna współpraca zaowocowała realizacją zadań z zakresu: budownictwa socjalnego, animacji środowiska lokalnego oraz aktywizacji społeczno – zawodowej osób korzystających ze wsparcia pomocy społecznej z uwagi na brak możliwości zatrudnienia.

Podsumowując: celem trzeciej wizyty w ramach projektu partnerskiego pn. „Narzędzia wspierające osoby wykluczone społecznie” było zdobycie wiedzy na temat zasad i charakteru współpracy Organizacji Goszczącej – Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Katowicach z innymi instytucjami pomocowymi działającymi na rzecz reintegracji społeczno – zawodowej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. Podczas pobytu delegacja wizytowała szereg instytucji podejmujących działania mające na celu poprawę sytuacji życiowej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. Działania te są ukierunkowane przede wszystkim na wzbudzenie aktywności jako podstawowego warunku uczestnictwa tych osób w życiu społeczno – zawodowym.